

ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น
ร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. ...

๑. สภาพปัญหาและสาเหตุของปัญหา

เนื่องจากบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศถูกเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศทั้งในหลาย ๆ ด้าน โดยจากรายงานผลการประเมินสถานการณ์ด้านสิทธิมนุษยชนของประเทศไทย ปี ๒๕๖๓ พบว่ามีการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ ซึ่งในรายงานดังกล่าวมีข้อเสนอแนะประเด็นเรื่องความเสมอภาคระหว่างเพศ คือ ให้องค์กรของรัฐที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้าใจและความตระหนักเกี่ยวกับความเท่าเทียมระหว่างเพศโดยขจัดอคติเกี่ยวกับบทบาทหญิงชายในสังคมและอคติต่อบุคคลหลากหลายทางเพศ เพื่อลดการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ นอกจากนี้จากคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๒๐/๒๕๖๔ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๕๖๔ วินิจฉัยว่าประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๔๔๘ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง วรรคสองและวรรคสาม โดยมีข้อเสนอแนะว่า รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องสมควรพิจารณาดำเนินการตรากฎหมายเพื่อรับรองสิทธิและหน้าที่ของบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศอย่างเหมาะสมต่อไป

๒. หลักการและเหตุผล

โดยที่ปัจจุบันการรับรองสถานภาพทางกฎหมายของบุคคลในประเทศไทย ตั้งอยู่บนพื้นฐานของระบบสองเพศที่จำแนกออกเป็นเพียงเพศชายและเพศหญิง จึงทำให้บุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ การแสดงออกทางเพศสภาพ และคุณลักษณะทางเพศ ที่ไม่สอดคล้องกับบรรทัดฐานของสังคมไม่อาจได้รับการรับรองเพศสภาพตามเจตจำนงของตนเองได้ ก่อปรกกับการขาดบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องดังกล่าวทำให้กลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ อาทิ บุคคลข้ามเพศ บุคคลอินเตอร์เซ็กส์ รวมถึงบุคคลที่นิยามตนไม่อยู่ในระบบสองเพศ ยังคงถูกเลือกปฏิบัติจากรัฐและสังคมอย่างต่อเนื่อง จึงสมควรให้มีกฎหมายว่าด้วยการรับรองเพศเพื่อรับรองสิทธิในการกำหนดเจตจำนงทางเพศสภาพของบุคคล รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายของการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามลักษณะเฉพาะของบุคคล ตลอดจนมาตรการและกลไกป้องกันการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศสภาพ และบทลงโทษหากมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ ทั้งนี้ เพื่อให้การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของบุคคลเป็นไปโดยสอดคล้องกับเจตจำนงของบุคคลนั้น อันเป็นการยกระดับความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระดับสากลได้อย่างแท้จริง จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๓. ประเด็นสำคัญของร่างกฎหมายที่นำมารับฟังความคิดเห็น

๓.๑ โครงสร้างร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. ประกอบด้วย ๒๕ มาตรา ๗ หมวด

๑ บทเฉพาะกาล ดังต่อไปนี้

หมวด ๑ สิทธิในการกำหนดเจตจำนงทางเพศสภาพ

หมวด ๒ การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ

หมวด ๓ การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของบุคคลอินเตอร์เซ็กส์

หมวด ๔ สิทธิในการพัฒนาดตนเองอย่างอิสระเพื่อให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตน

หมวด ๕ สิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่ได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ

หมวด ๖ มาตรการและกลไกป้องกันการเลือกปฏิบัติ

หมวด ๗ บทกำหนดโทษ

บทเฉพาะกาล

๓.๒ สรุปสาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ.

คำนิยาม มาตรา ๓

“เพศสภาพ” หมายความว่า เพศทางสังคมที่กำหนดโดยเจตจำนงของบุคคลซึ่งอาจไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะทางเพศก็ได้

“อัตลักษณ์ทางเพศสภาพ” หมายความว่า การกำหนดเพศสภาพตามความรู้สึกภายในของบุคคลในการเป็นหญิงหรือเป็นชาย หรือเพศสภาพอื่น โดยอาจไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะทางเพศก็ได้

“คุณลักษณะทางเพศ” หมายความว่า ลักษณะทางกายภาพและทางชีวภาพที่เกี่ยวข้องกับเพศสรีระ เช่น อวัยวะเพศ กายวิภาคศาสตร์ทางเพศ และระบบสืบพันธุ์ โครโมโซม ฮอร์โมน หรือลักษณะร่องในทางกายภาพที่ปรากฏขึ้นในช่วงวัยเจริญพันธุ์

“บุคคลอินเตอร์เซ็กส์” หมายความว่า ผู้ที่มีคุณลักษณะทางเพศที่ไม่สามารถระบุได้อย่างชัดเจนว่าเป็นหญิงหรือเป็นชาย ซึ่งอาจมีลักษณะที่เข้าข่ายทั้งหญิงและชาย หรือไม่เข้าข่ายทั้งหญิงหรือชาย โดยปรากฏทางกายภาพ เช่น อวัยวะเพศ ไปจนถึงลักษณะทางชีวภาพซึ่งสามารถตรวจพบได้ด้วยกระบวนการทางการแพทย์ เช่น โครโมโซมหรือฮอร์โมน ทั้งนี้ อาจปรากฏตั้งแต่แรกเกิดหรือในภายหลังก็ได้

“บุคคลที่ไม่นิยามตนในระบบทวิเพศ” หมายความว่า บุคคลที่กำหนดอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตนเองซึ่งมิใช่เพศชายและเพศหญิง

“นายทะเบียน” หมายความว่า นายทะเบียนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

หมวด ๑ สิทธิในการกำหนดเจตจำนงทางเพศสภาพ (มาตรา ๕ - ๖)

บุคคลมีสิทธิในการกำหนดเจตจำนงทางเพศสภาพ (๑) สิทธิที่จะได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ (๒) สิทธิในการพัฒนาตนเองอย่างอิสระเพื่อให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตน (๓) สิทธิในการได้รับการปฏิบัติอย่างสอดคล้องกับเพศสภาพของตนเอง และ (๔) สิทธิในชีวิตและร่างกายของตนรวมถึงอิสระในการกำหนดคุณลักษณะทางเพศ นอกจากนี้ ต้องไม่ถูกบังคับให้เข้าสู่กระบวนการรักษาทางการแพทย์ไม่ว่าจะด้วยวิธีการผ่าตัดเปลี่ยนเพศทั้งหมดหรือบางส่วน การรักษาด้วยวิธีการใช้ฮอร์โมน วิธีการรักษาทางจิตเวช หรือทางการแพทย์อื่นใด

หมวด ๒ การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ (มาตรา ๗ - ๑๑)

การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามกฎหมายนี้ต้องเป็นไปตามเจตจำนงของบุคคลโดยปราศจากการกำหนดเงื่อนไขใด ๆ โดยบุคคลที่มีอายุครบสิบแปดปีบริบูรณ์มีสิทธิในการยื่นคำขอเพื่อรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ ในกรณีที่มิใช่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์จะต้องได้รับความยินยอมจากผู้แทนโดยชอบธรรมด้วย และในกรณีที่บุคคลซึ่งเคยยื่นคำขอและได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพมาแล้ว มีความประสงค์จะขอให้รับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตนใหม่ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลเยาวชนและครอบครัว เพื่อให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ยื่นคำขอต่อนายทะเบียน เพื่อขอรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพใหม่ได้ นอกจากนี้ยังได้รับรองการระบุอัตลักษณ์ทางเพศสภาพที่อยู่นอกเหนือระบบสองเพศ โดยบุคคลสามารถกำหนดเพศสภาพเป็น “บุคคลที่ไม่นิยามตนในระบบทวิเพศ”

หมวด ๓ การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของบุคคลอินเตอร์เซ็กซ์ (มาตรา ๑๒ - ๑๔)

บุคคลอินเตอร์เซ็กซ์ถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพและการเลือกปฏิบัติ จึงมีความจำเป็นต้องมีบทบัญญัติเฉพาะในการคุ้มครองบุคคลอินเตอร์เซ็กซ์ ไม่ว่าจะเป็นการรับรองการกำหนดคุณลักษณะทางเพศเป็น “อินเตอร์เซ็กซ์” การคุ้มครองจากการถูกบังคับให้ผ่าตัดเพื่อกำหนดเพศและกำหนดโทษอาญาในกรณีฝ่าฝืน รวมถึงการรับรองสิทธิในการได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ

หมวด ๔ สิทธิในการพัฒนาตนเองอย่างอิสระเพื่อให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตนเอง (มาตรา ๑๕)

เพื่อให้บุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศสามารถพัฒนาตนเองให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตนเอง บุคคลดังกล่าวจึงควรมีสิทธิในการเข้าถึงและได้รับบริการด้านสุขภาวะทางเพศ สิทธิได้รับคำปรึกษาทางด้านจิตวิทยาและได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับการใช้ชีวิตทางการแพทย์เพื่อยืนยันเพศสภาพโดยสิทธิการได้รับความช่วยเหลือและบริการด้านสุขภาวะทางเพศเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ กฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม กฎหมายเกี่ยวกับสวัสดิการรักษายาบาลของข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง และผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานของรัฐ และกฎหมายอื่นว่าด้วยหลักประกันสุขภาพและสิทธิสวัสดิการ

หมวด ๕ สิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่ได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ (มาตรา ๑๖ - ๒๒)

กฎหมายนี้ได้กำหนดสิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่ได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ โดยกำหนดหลักการทั่วไปให้สิทธิและหน้าที่ของบุคคลที่ได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพเป็นไปตามเพศสภาพที่ได้รับการรับรอง ซึ่งทำให้สิทธิและหน้าที่ทั้งหมดของบุคคลดังกล่าวในระบบกฎหมายต้องยึดถือเพศสภาพที่ได้รับการรับรอง อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องกำหนดข้อยกเว้นในบางกรณีที่มีความสัมพันธ์ทางกฎหมายก่อนมีการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพเพื่อให้เกิดความชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นสถานะและความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดาและบุตร ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สมรส และสิทธิและหน้าที่ในฐานะผู้รับพินัยกรรม นอกจากนี้ยังได้มีการรับรองสิทธิของบุคคลที่ได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิในการแก้ไขข้อมูล สิทธิในการขอเอกสารที่ระบุอัตลักษณ์ทางเพศสภาพที่สอดคล้องกับคุณลักษณะทางเพศและกรณีต้องใช้เครื่องหมายระบุเพศ สิทธิใช้คำนำหน้านามที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ สิทธิในการได้รับการรักษาสุขภาพตามคุณลักษณะทางเพศ สิทธิในการลาเพื่อเข้าสู่กระบวนการใช้ชีวิตทางการแพทย์เพื่อยืนยันเพศสภาพ

หมวด ๖ มาตรการและกลไกป้องกันการเลือกปฏิบัติ (มาตรา ๒๓)

เนื่องจากบุคคลที่มีอัตลักษณ์ทางเพศสภาพแตกต่างจากบรรทัดฐานของสังคมยังคงถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ และถูกเลือกปฏิบัติ จึงมีความจำเป็นต้องกำหนดมาตรการและกลไกป้องกันการเลือกปฏิบัติไว้ด้วย อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีอาจมีความจำเป็นต้องปฏิบัติที่แตกต่างเพราะเหตุแห่งเพศสภาพ เพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลที่ได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพและความปลอดภัย หรือเพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและเหมาะสมกับความแตกต่างด้านคุณลักษณะทางเพศ หรือมีเหตุผลอันชอบธรรมอื่น จึงต้องกำหนดข้อยกเว้นการเลือกปฏิบัติเอาไว้ด้วย

หมวด ๗ บทกำหนดโทษ (มาตรา ๒๔)

ในกรณีฝ่าฝืนทำการผ่าตัดเพื่อกำหนดคุณลักษณะทางเพศและหรือใช้กระบวนการผ่าตัดในการแทรกแซงคุณลักษณะทางเพศของบุคคลอินเตอร์เซ็กซ์ โดยไม่ได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้น

และผู้แทนโดยชอบธรรม โดยมีการกำหนดโทษทางอาญาในลักษณะความผิดที่มีองค์ประกอบใกล้เคียงกับความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายสาหัส

บทเฉพาะกาล

กำหนดให้หน่วยงานของรัฐที่รับผิดชอบการประเมินผลสัมฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายและการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย ดำเนินการทบทวนกฎหมายในความรับผิดชอบที่กำหนดสิทธิ หน้าที่ และสถานะทางกฎหมาย หรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับเพศ เพื่อรองรับสิทธิ หน้าที่ สถานะทางกฎหมายหรือเรื่องอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ ตามพระราชบัญญัตินี้ และเสนอผลการทบทวนพร้อมทั้งร่างกฎหมายในกรณีที่มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมาย ต่อคณะรัฐมนตรีภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ หากไม่สามารถดำเนินการ ได้ให้รายงานเหตุผลที่ไม่อาจดำเนินการได้ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

๔. ผู้เกี่ยวข้อง

- ประชาชนทั่วไป
- เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง
- ผู้เชี่ยวชาญ/นักกฎหมาย/นักวิชาการ
- หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

๕. วิเคราะห์ผลกระทบและความคุ้มค่า

๕.๑ บุคคลผู้ได้รับผลกระทบจากการบังคับใช้กฎหมาย

- ประชาชนทั่วไป
- เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง
- ผู้เชี่ยวชาญ/นักกฎหมาย/นักวิชาการ
- หน่วยงานของรัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม

๕.๒ ผลกระทบที่เกิดขึ้น

(๑) ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ

บุคคลผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศตกอยู่ในสถานะเป็นกลุ่มเปราะบางที่เสี่ยงต่อความยากจนจากรายงาน Sexuality and Poverty Synthesis Report โดยสถาบัน Institute of Development Studies ซึ่งศึกษาข้อมูลทั้งในสหรัฐอเมริกา แคนาดา และสหภาพยุโรป พบว่าบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศเป็นกลุ่มคนที่ต้องเผชิญกับความยากจน ความไม่มั่นคงทางอาหาร และการตกงานสูง สิ่งเหล่านี้เป็นผลมาจากการถูกเลือกปฏิบัติทางสังคมกลายเป็นปัจจัยกระตุ้นผลักดันให้คนกลุ่มนี้มีโอกาสที่ต้องเผชิญความยากจนสูงกว่าเมื่อเทียบกับประชากรทั่วไป ทั้งนี้ แม้ข้อมูลดังกล่าวจะไม่ใช่อันตรายของประเทศไทย แต่ก็ยังสามารถใช้ออกุณยานุเคราะห์ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่กลุ่มคนหลากหลายทางเพศในประเทศไทยต้องประสบอยู่ได้พอสมควร นอกจากนี้ จากการสำรวจโดยธนาคารโลกในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ พบว่ากลุ่มคนหลากหลายทางเพศในประเทศไทยยังต้องเผชิญกับการถูกเลือกปฏิบัติในรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มบุคคลข้ามเพศที่มักจะถูกปฏิเสธสิทธิในการเข้าถึงโอกาสในการทำงาน และถูกเลือกปฏิบัติในตลาดแรงงาน ไม่ว่าจะเป็นการคุกคามทางเพศ การไม่ได้รับการส่งเสริมความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่การงาน การห้ามแสดงออกว่าเป็นบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ การถูกกำหนดให้เข้าห้องน้ำตามเพศโดยกำเนิด รวมไปถึงอุปสรรคในการเข้าถึงบริการภาครัฐ การศึกษาอบรม และบริการสาธารณสุข ซึ่งสะท้อนถึงความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงสิทธิและโอกาสที่แตกต่างจากชายหญิงทั่วไป ทั้งนี้ ปัญหาดังกล่าวมักเกิดขึ้นจากการที่บุคคลข้ามเพศมีค่านำหน้านาม

ไม่ตรงกับการแสดงออกทางเพศสภาพของตน ซึ่งเป็นปัญหาที่ร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. มุ่งที่จะเข้าไปแก้ไข โดยเปิดโอกาสให้กลุ่มบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศ โดยเฉพาะบุคคลข้ามเพศสามารถกำหนดเจตจำนงทางเพศสภาพของตนให้แตกต่างจากเพศโดยกำเนิด และสามารถเลือกใช้คำนำหน้านามของตนให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพได้ อันจะทำให้บุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศสามารถเข้าถึงสิทธิทั้งหลายที่กล่าวถึงข้างต้นได้มากยิ่งขึ้น ร่างกฎหมายนี้จึงเข้ามาแก้ไขปัญหาการเข้าถึงสิทธิโดยเฉพาะในการเข้าถึงโอกาสในการทำงาน และส่งผลให้บุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศมีโอกาสในการมีส่วนร่วมในทางเศรษฐกิจ และลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจอันเนื่องมาจากการมีเพศสภาพแตกต่างจากเพศโดยกำเนิดได้มากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ร่างกฎหมายฉบับนี้ยังได้กำหนดให้สิทธิในการลาเพื่อเข้าสู่กระบวนการใช้วิธีการทางการแพทย์เพื่อยืนยันเพศสภาพ ทำให้บุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศโดยเฉพาะบุคคลข้ามเพศ รวมถึงบุคคลอินเตอร์เซกซ์สามารถใช้สิทธิลาเพื่อผ่าตัดเปลี่ยนเพศ หรือเข้ารับฮอร์โมนเพื่อยืนยันเพศสภาพ ซึ่งจะส่งผลให้หน่วยงานภาครัฐ หรือผู้ประกอบการภาคเอกชนต้องปฏิบัติตามสิทธิในการลาดังกล่าว และทำให้ต้องปรับวิธีการบริหารทรัพยากรบุคคลเพื่อไม่กระทบต่อการจัดทำบริการสาธารณะของรัฐ หรือการประกอบธุรกิจของเอกชน

(๒) ผลกระทบต่อสังคม

ปัญหาการเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศ ซึ่งบุคคลผู้มีความหลากหลายทางเพศเป็นกลุ่มที่ประสบกับปัญหาดังกล่าวมากที่สุดนั้น เป็นปัญหาสำคัญในการอยู่ร่วมกันสังคม กฎหมายอาจจะเป็นกลไกหนึ่งในการแก้ไขปัญหาดังกล่าว แต่สิ่งที่สำคัญและยากยิ่งกว่าก็คือการสร้างความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศที่ถูกต้องให้แก่ทุกคนในสังคม ร่างกฎหมายรับรองเพศฉบับนี้ได้เน้นย้ำและยืนยันหลักการห้ามเลือกปฏิบัติเพราะเหตุแห่งเพศ โดยกำหนด “ห้ามมิให้หน่วยงานของรัฐและเอกชนกำหนดหลักเกณฑ์ กฎระเบียบ หรือวิธีปฏิบัติใด ๆ ที่มีผลต่อการจำกัดหรือควบคุมการใช้สิทธิในอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของบุคคล ตลอดจนการตีความและการบังคับใช้หลักเกณฑ์ใดๆ จะต้องเป็นไปโดยความเคารพต่ออัตลักษณ์ทางเพศสภาพ การแสดงออกทางเพศ และคุณลักษณะทางเพศของบุคคล” และเนื่องจากหลักการสำคัญของร่างกฎหมายฉบับนี้คือการยืนยันหลักการกำหนดเจตจำนงในอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ ทำให้การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามกฎหมายฉบับนี้ไม่ได้กำหนดเงื่อนไขใด ๆ ไม่ว่าจะเป็นการผ่าตัดแปลงเพศ การทำหมัน การหย่า แต่อย่างไรก็ตาม อาศัยเพียงการแสดงเจตจำนงของบุคคลก็เพียงพอที่จะได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพ อันจะทำให้เกิดผลในทางข้อเท็จจริงได้ว่าหญิงข้ามเพศซึ่งได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพเป็นหญิง มีการแสดงออกทางเพศสภาพเป็นหญิง แต่ยังคงมีคุณลักษณะทางเพศเป็นชาย เพศสภาพที่ได้รับการรับรองโดยกฎหมายซึ่งจะปรากฏในเอกสารสำคัญทั้งหลายจึงอาจจะไม่ตรงกับคุณลักษณะทางเพศได้ กรณีดังกล่าวนี้ทำให้การสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศให้แก่สังคมมีความจำเป็นมากยิ่งขึ้น

การที่ผลในทางข้อเท็จจริงของร่างกฎหมายรับรองเพศที่เพศสภาพที่ได้รับการรับรองโดยกฎหมายซึ่งจะปรากฏในเอกสารสำคัญทั้งหลายจึงอาจจะไม่ตรงกับคุณลักษณะทางเพศได้ อาจส่งผลต่อการใช้ชีวิตร่วมกันของคนในสังคมในหลายด้าน เช่น การใช้ห้องน้ำสาธารณะ ซึ่งหากพิจารณาในทางกฎหมายหญิงข้ามเพศซึ่งได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพเป็นหญิงย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายในฐานะหญิงซึ่งควรที่จะมีสิทธิในการใช้ห้องน้ำหญิง แต่หากเธอยังคงมีคุณลักษณะทางเพศเป็นชายก็อาจสร้างความไม่สบายใจให้กับหญิงอื่นที่ใช้พื้นที่สาธารณะดังกล่าวร่วมกัน หรือในการแข่งขันกีฬาที่มีการแบ่งประเภทชายและหญิง หากหญิงข้ามเพศซึ่งได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพเป็นหญิง มีการแสดงออกทางเพศสภาพเป็นหญิง แต่ยังคงมีคุณลักษณะทางเพศเป็นชาย ประสงค์ที่จะเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาดังกล่าวจะสามารถเข้าร่วมในประเภทชายหรือหญิง นอกจากนี้ในส่วนของภาครัฐก็มีความกังวลกับปัญหาในการจัดการ

การอยู่ร่วมกันดังกล่าว เช่น หากมีกรณีหญิงข้ามเพศซึ่งได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพเป็นหญิง มีการแสดงออกทางเพศสภาพเป็นหญิง แต่ยังคงมีคุณลักษณะทางเพศเป็นชาย ต้องโทษจำคุกตามคำพิพากษากรมราชทัณฑ์จะจัดการกับกรณีดังกล่าวอย่างไร

กรณีที่กำลังกล่าวมานี้เป็นเรื่องที่ค่อนข้างละเอียดอ่อนเป็นอย่างยิ่งในการจัดการ เช่น ในกรณีห้องน้ำสาธารณะหากกำหนดให้หญิงข้ามเพศซึ่งได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพเป็นหญิง แต่ยังคงมีคุณลักษณะทางเพศเป็นชาย เข้าห้องน้ำชายตามคุณลักษณะตามเพศก็อาจจะขัดแย้งกับสิทธิและหน้าที่ที่กฎหมายได้รับรองอัตลักษณ์ทางเพศเป็นหญิงให้กับเธอ แต่หากกำหนดให้เข้าห้องน้ำหญิง ก็อาจสร้างความไม่สบายใจให้กับผู้อื่นที่ใช้ห้องน้ำร่วมกัน แม้หากจะกำหนดห้องน้ำเฉพาะสำหรับหญิงข้ามเพศก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ เพราะอาจมองได้ว่าเป็นการปฏิบัติกับเธอแตกต่างจากหญิงอื่น หรือหากกำหนดให้มีห้องน้ำสาธารณะสำหรับทุกเพศสภาพก็อาจแก้ปัญหาได้ในระดับหนึ่งแต่ก็ยังคงความไม่สบายใจสำหรับบุคคลบางกลุ่มอยู่นั่นเอง

นอกจากนี้ การที่ร่างกฎหมายรับรองเพศไม่ได้กำหนดให้บุคคลที่ประสงค์จะรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพต้องทำการหย่าหากมีคู่สมรสอยู่ และการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพไม่กระทบกระเทือนต่อสถานะและความสัมพันธ์ระหว่างบิดา มารดา และบุตร และสถานะคู่สมรสแต่อย่างใด ทำให้อาจเกิดกรณีที่ชายข้ามเพศซึ่งได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพเป็นชายยังคงมีสถานะเป็นมารดาของเด็ก และเป็นภรรยาของชาย หรือหญิงข้ามเพศซึ่งได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพเป็นหญิงยังคงมีสถานะเป็นบิดาของเด็ก และเป็นสามีของหญิง ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อนเป็นอย่างยิ่งและขัดแย้งกับความรับรู้และเข้าใจของสังคม

จากที่กล่าวมาข้างต้น ประเด็นการอยู่ร่วมกันในสังคมบนพื้นฐานความหลากหลายทางเพศมีความสำคัญเป็นอย่างมาก และทำให้การสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับความหลากหลายทางเพศให้กับสังคมยิ่งมีความจำเป็นเป็นอย่างยิ่ง กฎหมายรับรองเพศสภาพจะประสบความสำเร็จได้ตามเจตนารมณ์ของกฎหมายในการรับรองสิทธิในการกำหนดเจตจำนงในอัตลักษณ์ทางเพศสภาพจึงขึ้นอยู่กับพื้นฐานความเข้าใจความหลากหลายทางเพศของผู้คนในสังคมด้วย

(๓) ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสุขภาพ

จากงานวิจัยของธนาคารระหว่างประเทศเพื่อการบูรณะและพัฒนาได้แสดงให้เห็นว่าบุคคลผู้มีความหลากหลายเพศถูกเลือกปฏิบัติในการเข้าถึงบริการสุขภาพ บุคคลผู้มีความหลากหลายเพศไม่ได้รับบริการสุขภาพที่ต้องการ และไม่ได้รับการรักษาที่เฉพาะทาง โดยบุคคลข้ามเพศเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบในกรณีดังกล่าวมากที่สุด โดยเฉพาะอุปสรรคในการพิสูจน์ตัวตนเนื่องจากเพศที่ระบุในเอกสารยืนยันตัวตนไม่ตรงกับกรแสดงออกทางเพศสภาพ อย่างไรก็ตาม องค์การอนามัยโลกได้จัดทำบัญชีจำแนกทางสถิติระหว่างประเทศของโรคและปัญหาสุขภาพที่เกี่ยวข้องครั้งที่ ๑๑ (ICD-๑๑) โดยถอดเรื่องความผิดปกติด้านอัตลักษณ์ทางเพศออกจากการเป็นโรคหรือความเจ็บป่วยทางจิตโดยการใช้คำว่า “ภาวะของการมีเพศสภาพไม่สอดคล้องกับเพศตามกำเนิดในวัยรุ่นและวัยเจริญพันธุ์ (Gender Incongruence of Adolescence and Adulthood (GIAA))” ภายใต้หมวดใหม่ที่ชื่อว่า “เงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพทางเพศ (Conditions Related to Sexual Health)” ใน ICD-๑๑ แทนการใช้คำว่าความผิดปกติด้านอัตลักษณ์ทางเพศ (GID) ซึ่งการระบุเช่นนี้ ส่งผลทำให้บุคคลข้ามเพศและบุคคลอินเทอร์เซ็กสามารถเข้าถึงสิทธิด้านสุขภาพได้โดยไม่ต้องถูกตีตราว่าเป็นผู้มีความผิดปกติด้านอัตลักษณ์ทางเพศอีกต่อไป

ด้วยเหตุนี้ ร่างกฎหมายรับรองเพศจึงได้รับการรับรองสิทธิในการพัฒนาบุคคลอย่างอิสระและสอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตนเอง โดยการเข้าถึงและได้รับบริการด้านสุขภาพทางเพศ ทำให้บุคคลทุกคนมีสิทธิได้รับคำปรึกษาทางด้านจิตวิทยา และได้รับการสนับสนุนเกี่ยวกับการใช้ชีวิตทางการแพทย์เพื่อยืนยันเพศสภาพโดยนักจิตวิทยาและผู้ให้บริการด้านสุขภาพอย่างเหมาะสม รวมถึงการวินิจฉัยตามความ

จำเป็น โดยการรับรองสิทธิดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า อันจะส่งผลให้บุคคลผู้มีความหลากหลายเพศสามารถเข้าถึงบริการสุขภาพได้ตามมาตรฐานและได้รับการสนับสนุนจากรัฐในฐานะหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ อย่างไรก็ตาม ในส่วนของรัฐก็ต้องมีการจัดการในงบประมาณเพื่อให้สิทธิในหลักประกันสุขภาพแห่งชาติครอบคลุมบุคคลทุกกลุ่ม

ร่างกฎหมายรับรองเพศจึงทำให้สิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติครอบคลุมเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพทางเพศสำหรับภาวะของการมีเพศสภาพไม่สอดคล้องกับเพศตามกำเนิดในวัยรุ่นและวัยเจริญพันธุ์ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคคลข้ามเพศและบุคคลอินเตอร์เซ็กส์

นอกจากนี้ ร่างกฎหมายรับรองเพศนี้ยังคุ้มครองบุคคลอินเตอร์เซ็กส์โดยกำหนดห้ามมิให้ทำการผ่าตัดเพื่อกำหนดคุณลักษณะทางเพศและหรือใช้กระบวนการผ่าตัดในการแทรกแซงคุณลักษณะทางเพศของบุคคลที่เป็นอินเตอร์เซ็กส์จนกว่าเด็กนั้นจะแสดงความยินยอมได้ด้วยตนเอง ทำให้บุคคลอินเตอร์เซ็กส์สามารถกำหนดอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตนได้อย่างสอดคล้องกับเจตจำนงและพัฒนาการทางร่างกายที่อาจจะเปลี่ยนแปลงไปจากตอนกำเนิด อย่างไรก็ตาม ร่างกฎหมายนี้ยังคงเปิดโอกาสให้สามารถผ่าตัดเพื่อกำหนดคุณลักษณะทางเพศได้ในกรณีที่มีความจำเป็นอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตหรือเป็นอันตรายอย่างร้ายแรงต่อสุขภาพของบุคคลนั้นทำให้ในกรณีจำเป็นบุคคลอินเตอร์เซ็กส์ยังได้รับความคุ้มครองในแง่สุขภาพมาตรฐานดังกล่าวนี้จะส่งผลให้บุคคลอินเตอร์เซ็กส์ได้รับการคุ้มครองทางสุขภาพอย่างสอดคล้องกับเจตจำนงของตนเอง

(๔) ผลกระทบต่อระบบเอกสารที่ระบุเพศและคำนำหน้านาม

ร่างกฎหมายรับรองเพศได้กำหนดให้ บุคคลสามารถกำหนดอัตลักษณ์ทางเพศสภาพโดยการกำหนดเจตจำนงเพื่อระบุเพศสภาพ ไม่ว่าจะเป็เพศสภาพชาย เพศสภาพหญิง หรือบุคคลที่ไม่นิยามตนในระบบทวิเพศ รวมถึงยังกำหนดให้บุคคลมีสิทธิใช้คำนำหน้านามที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของตน หรือจะไม่ระบุคำนำหน้านามก็ได้ ทำให้ส่งผลต่อระบบเอกสารทั้งในส่วนภาครัฐและเอกชนในการระบุเพศสภาพและคำนำหน้านามที่จะต้องปรับเปลี่ยนแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายนี้

นอกจากนี้ ร่างกฎหมายนี้ยังกำหนดให้บุคคลที่เกิดมาเป็นอินเตอร์เซ็กส์ให้ระบุในสูติบัตรว่ามีคุณลักษณะทางเพศเป็นอินเตอร์เซ็กส์ ทำให้กฎหมายนี้เปลี่ยนแปลงระบบการระบุเพศไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง โดยต้องมีการแก้ไขรายละเอียดของสูติบัตรจากเดิมที่กำหนดให้ระบุเพศเฉพาะชายหรือหญิง เปลี่ยนเป็นการระบุคุณลักษณะทางเพศเป็นชาย หญิง หรืออินเตอร์เซ็กส์ และการระบุเพศเปลี่ยนเป็นการระบุ “เพศสภาพ” ส่งผลให้การระบุ “เพศ” ซึ่งยึดถือตามเพศกำหนดในสูติบัตรไม่มีอีกต่อไป และถูกแทนที่ด้วยคุณลักษณะทางเพศและเพศสภาพ

๕.๓ ประโยชน์ที่จะได้รับ

(๑) ประโยชน์ด้านสิทธิและเสรีภาพของประชาชนและสังคม

ร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. สอดคล้องกับการรับรองและปกป้องคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ตลอดจนหลักการไม่เลือกปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ตามหลักการและเหตุผลของร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. โดยเพื่อรับรองสิทธิในการกำหนดเจตจำนงทางเพศสภาพของบุคคล รวมถึงกำหนดหลักเกณฑ์และผลทางกฎหมายของการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพตามลักษณะเฉพาะของบุคคล ตลอดจนมาตรฐานและกลไกป้องกันการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งเพศสภาพ และบทลงโทษหากมีการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายฉบับนี้ ทั้งนี้ เพื่อให้การรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพของบุคคลเป็นไปโดยสอดคล้องกับเจตจำนงของบุคคลนั้น อันเป็นการยกระดับความคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในประเทศไทยให้สอดคล้องกับมาตรฐานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระดับสากลได้อย่างแท้จริง

(๒) ประโยชน์โดยรวมของประเทศชาติ

เนื่องจากสิทธิและเสรีภาพมีค่าบังคับในระดับรัฐธรรมนูญ การจัดทำร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. ซึ่งรับรอง “สิทธิในการกำหนดเจตจำนงทางเพศสภาพ” (หมวด ๑ ทั้งหมด) จึงสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญอันเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ

การกำหนดหลักการไม่เลือกปฏิบัติ (หมวด ๖ มาตราการและกลไกป้องกันการเลือกปฏิบัติ ซึ่งมีมาตรา ๒๓ เพียงมาตราเดียว) ตลอดจนข้อห้ามอื่นๆ (เช่น การห้ามมิให้ทำการผ่าตัดเพื่อกำหนดคุณลักษณะทางเพศและหรือใช้กระบวนการผ่าตัดในการแทรกแซงคุณลักษณะทางเพศของบุคคลอินเตอร์เซ็กส์โดยไม่ได้ได้รับความยินยอมจากบุคคลนั้น ตามมาตรา ๑๔) สอดคล้องกับหลักการไม่เลือกปฏิบัติตามมาตรา ๒๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และพระราชบัญญัติความเท่าเทียมระหว่างเพศ พ.ศ. ๒๕๕๘ รวมถึงกฎหมายอื่นๆ ที่มีหลักการไม่เลือกปฏิบัติหรือมีหลักการไม่เลือกปฏิบัติเป็นพื้นฐาน

การจัดทำร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑-๒๕๘๐ (“ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี”) โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อ ๔ ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ข้อ ๔.๓.๔ ส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศและบทบาทของสตรีในการสร้างสรรค์สังคม และสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ ทั้งนี้ โปรดดูส่วนต้นของรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายฉบับนี้

(๓) ประโยชน์ด้านการปฏิบัติตามพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศและด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ประเทศไทยเป็นภาคีของสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชน ๗ จากทั้งหมด ๙ ฉบับ (รวมถึงสนธิสัญญาอื่น ๆ ที่มีสิทธิมนุษยชนเป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหา) ทั้งนี้ อาจกล่าวได้ว่าสนธิสัญญาหลักด้านสิทธิมนุษยชนทุกฉบับมีประเด็นเกี่ยวกับสิทธิในการกำหนดเจตจำนงทางเพศสภาพสอดแทรกอยู่ การจัดทำร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. จึงสอดคล้องกับพันธกรณีระหว่างประเทศและยังนำไปสู่ผลดีในเชิงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศอีกด้วย

หากร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. ได้รับการตราเป็นพระราชบัญญัติแล้ว จะเป็นการที่ประเทศไทยดำเนินการตามเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (United Nations’ Sustainable Development Goals: SDGs) โดยเฉพาะอย่างยิ่งเป้าหมายที่ ๕ : บรรลุผลในการสร้างความเท่าเทียมทางเพศสภาพและเสริมสร้างพลังอำนาจแก่ผู้หญิงและเด็กผู้หญิง (Goal ๕ : Achieve gender equality and empower all women and girls) ทั้งนี้ หลักการเกี่ยวกับเพศได้อยู่อย่างกระจ่างกระจายในเป้าหมายลำดับอื่น ๆ ด้วย

๖. เหตุผลความจำเป็นของการให้มีระบบอนุญาต ระบบคณะกรรมการหรือการกำหนดโทษอาญา รวมทั้งหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ

๖.๑ หลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ

ร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. มีการกำหนดเกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐ ๒ กรณี คือ

๖.๑.๑ ศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจใช้ดุลพินิจชี้ขาด โดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของบุคคลอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี เป็นสำคัญ กรณีพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาล เมื่อบุคคลอายุต่ำกว่า ๑๘ ปี ประสงค์ยื่นคำขอเพื่อรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพหรือเข้าสู่กระบวนการผ่าตัดเพื่อกำหนดคุณลักษณะทางเพศของบุคคลอินเตอร์เซ็กส์ ซึ่งผู้แทนโดยชอบธรรมไม่ให้ความยินยอม หรือผู้แทนโดยชอบธรรมไม่อาจให้ความยินยอมได้ หรือไม่มีผู้แทนโดยชอบธรรม (มาตรา ๘ วรรคสอง และมาตรา ๑๔ วรรคสอง)

๖.๑.๒ ศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจใช้ดุลพินิจมีคำสั่ง ในกรณีบุคคลซึ่งเคยยื่นคำขอ และได้รับการรับรองอัตลักษณ์ทางเพศสภาพมาแล้ว มีความประสงค์จะขอให้รับรองใหม่ (มาตรา ๘ วรรคสาม)

ทั้งนี้ เพียงเพื่อให้การพิจารณาเป็นไปด้วยความถูกต้อง และเป็นไปตามหลักสุจริตซึ่งมุ่งกำกับการใช้สิทธิ และการปฏิบัติหน้าที่ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐ เนื่องด้วยการดำเนินการของรัฐเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามภารกิจ ดังกล่าวไม่อาจอาศัยเพียงกฎหมายที่มีลักษณะตายตัวโดยลำพังได้ รวมทั้งจะต้องตอบสนองข้อเรียกร้อง ต่อประโยชน์มหาชนภายใต้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด และกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน น้อยที่สุดอีกด้วย การให้อำนาจใช้ดุลพินิจแก่เจ้าหน้าที่ของรัฐจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ ของกฎหมายและสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๖.๒ การกำหนดโทษอาญา

ร่างพระราชบัญญัติการรับรองเพศ พ.ศ. จำเป็นต้องมีการกำหนดโทษทางอาญาตามความในมาตรา ๒๔ ผู้ใดกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หกเดือนถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งหมื่นบาทถึงสองแสนบาท เนื่องจากการฝ่าตัดเพื่อกำหนดคุณลักษณะทางเพศ หรือใช้กระบวนการผ่าตัดในการแทรกแซงคุณลักษณะทางเพศของบุคคลอินเตอร์เซ็กส์นั้น เป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นสิทธิเสรีภาพของบุคคล และการกระทำดังกล่าวควรคำนึงถึงเจตจำนงของบุคคลนั้น เป็นสำคัญ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำความผิดหรือมิให้มีการกระทำความผิดเกิดดังกล่าว ขึ้น โดยมีการกำหนดโทษทางอาญาให้สอดคล้องในลักษณะความผิดที่มีองค์ประกอบใกล้เคียงกับความผิดฐาน ทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๙๗